

blago, da naj bo pripeljano, ali izpeljano čez colno mejo, potem

- b) voznika ali barkovodja, in sploh tistega, ki ima blago na zaznamvano mesto dovésti, če ni namenjeno ostati pri colni uradni, pri kateri se naznani.

2. Kraj, kamor naj se reč dovéde.

Pri skozi peljanem blagu in tistem izpeljanem, kterega izpeljanje je dokazati, se mora tudi deželna, v katero, in uradnija, skozi katero blago gré, naznaniti. Pri izpeljanem blagu je dovolj naznaniti deželo, kamor se izpelje.

3. Namembo njegovo, namreč, ali je namenjeno pripeljano, izpeljano, ali skozi peljano biti, in ali se ima pri uradni, pri kateri je naznanjeno, colni obravnavi popolnoma podvreči, ali drugi uradni odločiti.

4. Število zvezkov (pakov) in posód, v kterih se znajde, posamezno z imenovanjem po colni tarifi za vstanovljenje tare.

5. Njegova sorta in množica po imenovanji in merilu colne tarife.

Kdaj je, nenavadno, in pri posebnih pogojih pripušeno, reči ali s samo besedo „blago“, ali z naznanilom razreda ali oddelka, kamor gredo, naznaniti, je povedano v uvodu k colni tarifi.

6. Naznanilo mora zapopasti vse dele naklade, toraj če so z blagom, od kterega col gré, tudi colna proste reči, tudi te obseči.

b) Pri blagu, ki pride čez colno mejo.

§. 2.

aa) Sploh.

Za blago, ki čez colno mejo pride, brez razločka njegove namembe, se morajo v naznanovanji še posebno povedati:

1. znamenja in številke zvezkov (pakov) in posód;

2. kako se blago pošilja, in sicer, če se to po suhem zgodi, število vprežne ali tovarne živine, in kakošna je, potem vozov in samokolnic; če se pa po vodi pošilja, sorta ladje, njeno imé ali številka, če ima kako znamenje;

3. pot, po kateri se ima poslati na namenjeni kraj;

4. imé in stanovanje prejemnika, to je, tiste osebe, kateri je naznanjena reč namenjena, in

5. velikost in sorta reči se mora za vsak zvezek in vsako posodo posebej naznaniti.

§. 3.

bb) Pri barkni hrani.

Vse potrebne reči, ki storé skupej barkno hrano, in ki se znajdejo na ladjah iz morja pridših, se morajo vselej od druge naklade odločene naznaniti.

Colna uradnija ima pravico: jih v uradno shrambo položiti, ali pod uradni zapór djati, in jih ljudém na barki, o primernem času, kolikor jim je vselej potreba, pošiljati. (Dalje sledi.)

Življenje slavnih Slovanov.

XX.

Ivan Raic.

△ Sloveči početnik zgodovine serbske se je rodil leta 1726 v Karlovcih v serbski vojvodini, ki se ne smé zamenjati s Karlovcem horvaškim. Žejen nauka se odpravi, zveršivši šole Komarnske in Šopronske leta 1753 na Rusko v Kijev nad 50 milj dalječ peš. Tam je preživel tri leta, potem leto v Moskvi in se verne domú. Tukaj ga ne prejmo kakor se je nadjal; zato se verne

spet v Rusijo. Živevši nekoliko časa spet v Kijevu, se upoti v Carigrad z namenom spisov za zgodovino serbsko iskati in nabirati; ali berž ga kuga preplaši in prežene na goro Atonsko (Atos). Ondi je mislil obilen vir za zgodovino serbskega naroda najti; ali se prevari. Menihi nočejo stranskemu, neznanemu popotniku svojih shramb odpreti. Leta 1758 pride v Karlovce in nastane učenik malih šol; kmalo potem pa ga izvolijo za učenika bogoznanstva v Temišvaru. Iz Temišvara prejde v Novisad, kamor ga je škof M. Putnik vabil, in kjer je Raic pozneje, v duhovskih rečeh tako marljivo delal, da je Novosadska škofija berž vse druge prekosila. Škof izbere Raica za arhimandrita v Kovilju. Petnajstkrat so mu ponujali škofijstvo, pa nikdar ni hotel te časti prevzeti. Umerl je leta 1801, potem ko je bil veliko učenega in izverstnega napisal. Veliko njegovih spisov ni bilo še natisnjenih.

Na svet so izišli spisi: 1) boj zmaja z orli 1791, 2) pripovedke, prevedene iz ruskega v treh velicah zvezkih 1794, 3) zgodovina raznih slavenskih narodov (Horvatov, Bolgarov in Serbov) v 4 zvezkih 1792—95, 4) žaloigra „Uroš“, poslednji car roda Nemanjotovega 1798, 5) Cvčtnik 1802, 6) pesmi, brez imena. Med rokopisi so dela: 1) zgodovina razdeljenja vzhodne in zapadne cerkve, 2) „sobranije“ iz zgodovine serbske poslednjega časa, 3) različna slova, 4) pesmi duhovne in več drugih.

Med drugimi rokopisi hranijo v nadškofovski bukvarnici v Karlovcih tudi njegovo serbsko zgodovino.

Veselje je prebirati rokopise tega visokoučenega moža, ki so vsi tako lično, tako enako pisani, kakor da bi bili natisnjeni. Dozdeva se človeku, da je mož vse z enim črnilom, z enim peresom pisal; ni znati, kje si je pero urezal, kje prenehal, kar se sme popravi pisavčeva posebnost imenovati.

Slovanski spominki v Rimu.

Ker o slovanskih spominkih v Rimu govorimo, imamo posebno poljske pred očmi, ker poljski narod je glavni namestovavec katoliške cerkve med slavenskimi rodovi. To je moralo poljski narod z Rimom ožje skleniti, kakor kateri koli si bodi drugi slavenski rod.

Naj stareji spominek slovanski v Rimu (namreč iz keršanskih časov) seže v deveto stoletje. Je rama sv. Alberta (Vojteha), katero je Boleslav hrabri, kralj poljski, cesarju Otonu III. daroval, to pa on v Rim odvel in ond v cerkvi sv. Jerneja shranil. V začetku tega stoletja je gosp. Jastrzebski v imenu več svojih rojakov sv. očeta prosil, da bi dovolil mertvašnico odpreti, kjer rama sv. Alberta leži, ker se je pričakovalo, da se bo ond v to dovilil in je poslal škofa Tizzani-a, da bi trugo z navadnimi cerkvenimi obredi odperl.

Šošlo se je tikrat mnogo Poljakov, ne le v Rimu, ampak tudi po sosednih krajih prebivajočih, da bi pričali bili vérske národne slavnosti,— odpretja truge, ktera zakriva rama sv. Alberta. Po dokončani sv. maši v cerkvi sv. Jerneja (San Bartolomeo in isola), ki stoji na otoku reke Tiber, se pripravijo k namenu. Truga je tri četert laket dolga. Po odpretu zgornjega pokrova se zapazi druga lesena skrinica. Ko so jo odperli, so našli na verhu pavole in spodej pol póle papirja s pismom od leta 1713, v katerem se naznanuje, da v tej skrinici razun kosti sv. Alberta, ostanjki še treh drugih svetnikov počivajo. V največem zavitku so bile, kakor je pismo govorilo, kosti sv. Alberta v platnenem in spodej v svilenem poveju zavite, ktere je škof Tizzani odvil in kosti svetnika odkril; pri tem so Poljaci pristopili in svetinje kuševali.

Pričakovane listine od kralja Boleslava hrabrega se pa v skrini niso našle; berž ko ne, so jih v letu 1713, ko so trugo odperli, v knjižnico Vatikansko prenesli.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

* Udom ilirske matice se razpošilja tretji zvezek Dubrovnika, izdanega od gosp. M. Bana. Knjiga obstoji iz dveh oddelkov; staroknjiževstvo zapopade pesmi Marka Bruereviča z uvodom od Počiča; drugi oddelk: novo knjižestvo zapopade mnogo zanimivih in različnih sestavkov od izdatelja in drugih pisateljev.

* Slepi Jeremija Obradović Karadžić je izdal pesem: „Crnogorska vila ili pesma o početku vojevanja crne gore s Turcima“. Ima 795 stihov. Jeremija jo je takole skladal: Dal si je od žene novine brati, potem je vzal gosli v roke, je godel in zlagal pri tem in učenček je pisal. V predgovoru govori Jeremija, da se ni ne modroslovja ne poezije učil, in da nikdar ni v šolo hodil.

* Zgodovinska česka povedka od Rittersberga: „Jaromira Radimska“ je na svitlo prišla.

* Česka čitanka za 4. gimnazialni razred, sestavljena od gosp. Jirečka iz pisateljev vsih avstrijskih literatur, pride te dni na svitlo.

* Gospod Jelinek, vlastnik kamnotisne naprave v Pragi, je dobil dovoljenje časopis za mladost z obrabi pod naslovom „Zlaté klasy“ izdajati. Vredoval ga bo znani pisatelj, gospod Vaclav Rozum. Vsak teden bo prišel enkrat na svitlo v velikej osmerki na pol pole. Velja za celo leto 5 for. brez poštnine.

* Nekteri časopisi naznanujejo, da ruski begún Herzen hoče nov časopis začeti izdajati, kterege naloga bo: poljsko-rusko združenje.

* Društvo Svetojansko že šteje 560 udov; letošnjega leta jih je na novo pristopilo čez petdeset.

* Iz vradne tiskarnice v Beligradu je prišla na svitlo knjiga za mladost: „Trea čitanka za četvrti razred osnovnih serbskih školah“. Šolska komisija jo je pregledala in odobrila.

* Društvo serbske slovesnosti je izdalo iz gerškega: Ksenofonta Sokratove nauke.

* Iz dr. Gajeve tiskarnice v Zagrebu je na svitlo prišel prvi zvezek časopisa: „Kolo“, vredovanega od M. Bogovića.

Ozir v stare čase.

Nekdaj naj bolj spoštovani.

Likurg, špartanski kralj, je zapovedal poštovati tiste, ki so imeli bele lase in belo brado. Solon, atenski postavodajavec, je ukazal čast skazovati tistim, ki so naj več otrok imeli. V Egiptu so bili naj bolj česčeni, ki so se za blagor domovine trudili.

Kralj v Sicionu pravi, da so naj večega spoštovanja vredne glave božjega zakona. Kralj Brias v Argivu je dal zapoved, naj bolj učitelje modroznanstva častiti. Numa Pompili, kralj rimski, pravi: treba je naj bolj zmagovalca v vojski slaviti in spoštovati.

Modri Anakarso je učil: Poštuj najbolj tistega, ki svoji domovini koristi z modrim svetom in jako roko.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Škocjana na Dolenskem 2. avgusta. Od unkrat smo še dalje sledeče prikazni na tukajšnjem tertji vidili:

1. Od srede mesca kresnika do srede preteklega mesca julia ni bilo na našem tertji nič novega. Muzga

je stala in zarod za prihodnje leto zdelovala. Poprejšne bradovice na listih so se nekoliko izlupile, pa ne vse. Mladike tacih tert niso nič posebnega pokazale; na stebelu pa, pri koreninah se je semtertje najdlje in se še najde dovolj gob, kakor orehki, ki so videče v zvezi z bradovicami na listih, ker na nebradovicastih tertah se kaj tacega ne vidi. Ne na listih, ne na stebelu ni v bradovicah nič červov, ampak neka gulasta, mesnata reč so vse take bradovice in gobe, kakor sifiliti ali sikozi (syphilis, sycosis).

2. Nekaj tacih bolnih tert, in tudi nekaj zdravih se je pretekli mesec ožig ali palež prijel, ki se od poprejšnje bolezni videče razloči. Opaljeni listi so pikasti, in mladike so začrnele in se posušile. Tacih tert ni zelo veliko.

3. Tri tedne semkaj v nar huji suši se dela na mladih listih spet dovolj bradovic ravno tacih, kakoršne so prej bile, tudi na požvepljenih in prej zdravih tertah v dobri, gnojni zemlji, vendar na požvepljenih clo malo. Po tem takem tedej ni sama moča kriva bila bradovic, ki so se prej pri nas in po drugot o dežji delale, ker se zdej v suši ravno take in tako obilno delajo.

4. Terte, ktere so pred kresom zelo bradovicaste bile in se zdej o suši spet zelo bradovicijo, to je, v dobri zemlji, posebno pri poslopji, imajo zdej grojzde vse vse plesnjevo in bolno. Nar prej se namreč pokaže na kaki jagodi, na eni strani, potlej pa kmalo na vsem grojzdu, véasi na vsih grojzdih kmalo, prah kakor cestni prah; jagode so pod takim prahom kakor ozeble, potlej čerkaste, počijo, ne rastejo in gnijó, in listi rumenó *). Na tistih tertah, ktere so manj bradovicaste, so dozdej le nekteri bolj pritlični grojzdi plesnivi in bolni, zgornji pa še ne, ampak so v navadni moki, in morebiti bodo dozorili. Terte, ktere niso nič bradovicaste, imajo še vse zdravo grojzde.

5. Terte ob vodotokih in vodah, če tudi v zelo dobri zemlji in gnojni, nimajo še nobenega sleda bolezni; druge malo preč od tacih pa že bolehajo. To kaže, da voda tertjim koreninam škodljivi živež odnaša, in menim, da mora kaka škodljiva sol biti, ki jo voda stopi in odnese, in še vedno mislim, da solitar je. Pa tudi kaže, da bo treba nekake drénaže v vinogradih in morebiti tudi za druge sadeže, da bo o dežji voda po grabnih strup odpeljevala, dokler uima ne mine.

Tak stan vinskih goric je zdej pri nas, in bi rad vedil, če v družih krajih terte tudi v tacih okoljšinah bolehajo.

6. Sploh pa ni doslej po naših vinogradih še nič prav veliko bolnega grojzda zrazun po brajdah in po zelo gnojnih zemljah. Le bolj posamezne terte in brajde so zelo bradovicaste, in sploh tudi le bolj posamezni grojzdi bolni. Grojzda je obilo, in je zastavno in vse v moki. Če bo gorko vreme, bo do malega Šmarna že vse mehko.

Pri ti priliki pa tudi povém, da zrazun sená je naš letašnji pridelik, namreč stern, veliko slabši od pervega upanja. Zerno je redko in drobno, ker ga je rija sterla. Če ajda ne bo obrodila, bo pri nas slaba, ker je tudi krompirja, sadja in sočivja zelo malo. Krompir še doslej na stebelu ni viditi bolehast.

Bom pozneje, kar bom o tertji in drugem še vidil, povedal. Zalokar, fajm.

Iz Ljubljane. Danes (10. avgusta) so doveršile realne šole šolsko leto, ktero so gimnazialne in ljudske že sklenile zadnji dan preteklega mesca. Kakor je za gimnazij dal gosp. vodja J. Nečásek letopis na svetlo, tako ga je izdal tudi za realne šole njih vodja gosp. M. Peternel.

*) To so znamenja prave tertje bolezni, kakor se tudi drugod popisana bere in smo jo tudi sami na grojzdi iz lavskih Tirolj vidili. Vred.

kar na-njo pride. Ali da bi ktero morje celò tako bilo, kakor je merto morje, da človeka samo nosi, ne bil bi verjel.

V nekterih krajih tega morja se najde tudi mahovje in trava, kakor po naših jezerih v Evropi. Nisim vidil arapske prepelice, o kateri pripovedujejo potniki, in od ktere se pravi, da je preživila Izraelce v puščavi.

Menim, da na celem svetu ni kraja, ki bi tako dušo pretresel, kakor merto morje za svojo okolico; ta dolina še zdaj strah budí v človeškem sercu, ter opominja na strašno prigodbo. To morje je zares pravo merto morje; ker ne šumi in ne bučí, ampak tiho je ko tamni grob. Rekel bi človek, da je jedno tistih jezer, ktera so nekdanji Gerki in Rimljani stavili v kraljestvo mertvih. Ko se dvigne vihar in se morje od Sodome zaziblje, postane votlo gromenje kakor jok in stok, bi rekel zdih tistih ljudi, ktere je ono požerlo, in proseči glas Gomorrhe in njenih nesrečnih sester. Ako bi imel le iskro tiste sposobnosti, s ktero je pisana davoria mučenicov, za resnico! velike in strašne umotvore bi moje pero rodilo. Ali vse moje besede so prazne, se mi zdí, ko pogledam jezero, v katerem globoki sanj sanjajo narodi in mesta, ko se ozrem na mesta, katerih se je dotaknila roka jeze, in ko pogledam na gole in černe planine, ki še danes na čelu nosijo pečat osvete. *.*

Slovanski spominki v Rimu.

(Konec.)

V cerkvi sv. Andreja v Kvirinalu pri Jezuitih je drug imeniten slovanski spominek, namreč ostanjki sv. Stanislava (Kostka), v krasnej, z dragim kamnjem vdeleni raki. Poljska cerkev je v sosednji ulici, ki ime poljske (via di Polacchi) nosi. Sozidali so jo v letu 1580 ob času kraljevanja poljskega kralja Bathary-a po želji njegove slovanske žene Ane Jagielonke. K tej cerkvi je bila tudi posebna oskerbnišnica sozidana, kjer so se potniki iz Poljskega sprejemali.

Tudi samostan sv. Marie na bregu (St. Maria dei monti) je poljskega povoda. Velki oltar te cerkve je okinčan z gerbi visocih poljskih rodovin, posebno Czar-toriskih; sama nova slika pa je bila v letu 1819 od papeža Pia VII. posvečena na prošnjo vodja reda Bazilianov, Jordana Miczkiewicza, kakor to v steni v marmor vsekani napis oznanuje.

V tistem delu mesta, ki se zove Monte Pincio, stoji palača srednje velikosti, nekdanj vlast slavnega kralja, Ivana Sobieskega. Še zdaj se vidi na njem poljski orel in kraljeva krona, kar opominja na nekdanjega posestnika. V kapitolu in sicer v dvorani obrazov se vidi dolgi napis v marmoru, ki oznanuje viteštvo imenovanega kralja nad Turki pri Dunaju v letu 1683.

V cerkvi sv. Marie zmagovavke (Santa Maria delle vittorie) visi več zastav in družih trofej, Turkom pri Dunaju vzetih. Veliko bandero Muhameda, ktero je kralj Sobieski papežu Inocentu XI. poslal, je rimski senat v dobi francoskih bojev v Italii daroval generalu Dombrovskemu, velitelju poljskih čet v Italii. Imenovani general je odnesel to bandero v Varšavo in ga je daroval „tovarzystvu przyaciól nauk“. Po zadušenjej poljskej vojski v letu 1832 je prišlo to bandero v Kremlin v Moskvo.

Razun ravno imenovanih spominkov so še spomina vredni: grob kardinala Radzivila († 1600) v cerkvi Jezuitov; grob Bernata Bogdanoviča, slavnega profesorja filosofie iz reda Cistercitov († 1722) v cerkvi sv. križa Jeruzalemskega (Santa croce Gerusalemme), v samostanu sv. Stanislava so vzdane tri marmorove table, z napisi v spomin Ane Jagielonke, škofa Andreja Zaluskega in Poniatovskega, kakor največjih dobrodelcev te

cerkve. Tam leži tudi Eustahi Služka, vojvodič iz Novgoroda in dvornik kralja Vladislava IV., umrl v letu 1639 v svojem 24. letu. V cerkvi Bazilianov se kaže grob poljskega umetnika (malarja) Mirzevskega, umerlega v letu 1826. Najnovejši spominek slovanski v Rimu je nadgrobje gr. Jovane Tiszkiwiczky-e v cerkvi sv. Klaudia, ki je v letu 1848 v Rimu umerla. (Sl. N.

Slovensko sloystvo.

Stric Tomaž, ali življenje zamorcov v Ameriki. Po nemškem svobodno za Slovence zdelal J. B. S 6 podobami. V Celovcu natisnul Janez Leon.

Prebravši po „oglasniku“ že znane bukvice zamoremo z veliko pohvalo priporočiti starim in mladim, ki radi kaj zvedo, kar se po svetu godí. Gospod pisatelj Božič, bogoslovec Ljubljanski, je lepo zadel jezik povestničarja, ki gladko teče in je skoz in skoz lahko umeven; vidi se bukvicam na vsaki strani, da jih je spisavec njih z veseljem in pridno spisoval. Tudi natisnjene so prav lično in posebno za šolske darila kaj pripravne. Če poslednjič še povémo, da je ta knjižica v vsih evropskih jezicah milionkrat že natisnjena, bo tudi ti pristavek Slovencom porok, da zasluži brana biti. —

Zgodovinskega katehizma 3. zvezek je na svitem in tako celo delo gotovo v založbi Sigmundove bukvarnice v Celovcu. Gospodje prestavljavci na Dunaji so izvirno Šmidovo delo skoz in skoz lepo poslovenili, tedaj veljá vse, kar smo v pohvalo prvih dveh zvezkov rekli, tudi od tretjega. Tudi natis Dunajski je ličen. Gosp. Antonu Jančiču pa gré zahvala, da je večnil izdajo izvrstnega „zgodovinskega katehizma“ tudi v slovenskem jeziku.

Slovanski popotnik.

* „Voditelj k znanstvu“, bukve za podučno domače berilo. Po tem nadpisom misli, kakor je „popotnik“ že omenil, gosp. Verdelski, sedaj v Kopru (Capo d'Istria) v Istrii, od časa do časa bukvice na svitlo dajati, katerih namen je takole naznanil:

„Znanstvo povikšuje, žlahti in bogati, neznanstvo ponižuje, divjači in pripravlja u nadloge človeka: uno mu kaže, to mu skriva pot k dobremu razumljenju tega, kar sega u okrožje njegovih opravil, ali kar je njegova dolžnost, kar Bog, kar verozakon od njega tirja; uno mu odpira, to mu zapira izvire dobrostanja, sreče in zadovoljnosti.“

„Kako si pa človek dobiva znanstva? — Temu, kateri ima pravo željo in prizadetje, obogatiti si dušo s potrebnimi znanstvi, vsaka stvar na svetu, če jo natanjčno pregleda in preišče, podaja priložnost priti u njih posestvo. Zraven tega, in zraven pogovarjanja z učenimi in pametnimi ljudmi, nam je pak poglaviten in tudi navaden o tem: pomoček berilo dobrih bukev ali spisov. Z berilom se učimo poznati misli umnih in zvednih mož, od njih popisane važne in znanja vredne stvari, katerih nimamo zmirej lahko priložnost slišati, posebno pa povestnico preteklih starih ali tudi nedavnih časov, ktera nam daja lepe in vabljive, ostrašijoče in zavérzljive izgleda za naše obnašanje na svetu. Vêrh tega si z berilom ljudstvo poboljša svoj jezik; ker po navadi, kakor ima biti, so bukve pisane u lepšem in snažnejšem narečju (jeziku), kakor ga ljudstvo med sabo govori, ktero ga prevečkrat in clo brez potrebe kviri, meša in pači s ptujimi besedami, kakor da bi zares ne imelo zadosti svojih lastnih.“

„U več deželah, zlasti pa u nemških, ne samo vsak meščan in vsak človek višjega reda, temoč tudi vsak